HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
HELSINGFORS FÖRVALTNINGSDOMSTOL

Asiantuntijalausunto HKIHAO/704/2026

27.4.2026

Paikan päällä kuultavana hallinto-oikeustuomari Liisa Selvenius-Hurme

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lakivaliokunnan kuulemiskokous 28.4.2026 klo 10.00

HE 46/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain seuraamussäännösten muuttamiseksi

Helsingin hallinto-oikeus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Hallinto-oikeus lausuu esitetyistä lakimuutoksista lähinnä siltä osin kuin niillä voi olla vaikutusta hallintotuomioistuimiin.

Esitysluonnoksen mukaan hallinnollisia seuraamusmaksuja ei olisi jatkossakaan mahdollista määrätä tuomioistuimille. Helsingin hallinto-oikeus pitää rajausta perusteltuna tuomioistuinten riippumattomuuden varmistamiseksi.

Ehdotetun tietosuojalain 24 a §:n 6 momentin mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä julkisuuslakia soveltaville toimijoille henkilötietojen käsittelytoimista, jotka liittyvät tietosuoja-asetuksen 86 artiklassa tarkoitettuun henkilötietojen luovuttamiseen. Helsingin hallinto-oikeus pitää tätäkin rajausta perusteltuna paitsi julkisuusperiaatteen turvaamiseksi myös siksi, että viranomaisten hallussa olevien henkilötietojen luovuttamista koskeva sääntelykokonaisuus on epäselvä ja aiheuttaa paljon tulkintavaikeuksia. Esitetystä rajauksesta huolimatta hallinto-oikeus katsoo, että julkisuuslainsäädännön – sekä yleisen julkisuuslain että oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien lakien – päivittäminen julkisuusperiaatteen ja tietosuojan yhteensovittamiseksi olisi tärkeää.

Tietosuojasääntely on monelta osin hyvin tulkinnanvaraista. Tietosuoja-asetuksen mukaisia seuraamusmaksuja koskevat valitukset ovat melko usein johtaneet seuraamusmaksupäätösten kumoamiseen hallinto-oikeudessa. Näissä valitusasioissa valittajien oikeudenkäyntikulut ovat usein huomattavan suuria. Myös viranomaisella, jolle määrätään seuraamusmaksu, voi olla perusteltu intressi hakea muutosta päätökseen ja muutoksenhausta voi aiheutua merkittäviä kustannuksia. Oikeudenkäyntikulut tulevat joko päätöksen kohteena olevan viranomaisen tai tietosuojavaltuutetun toimiston maksettaviksi. Tätä ei ole otettu huomioon hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että hallintotuomioistuimille lakimuutoksesta aiheutuva lisätyö jää kokonaisuutena vähäiseksi. On oletettavaa, että jatkossa viranomaiset hakevat muutosta niille määrättyihin seuraamusmaksuihin yhtä aktiivisesti kuin yksityissektorin toimijat ovat tehneet. Vaikka tällaisten muutoksenhakuasioiden osuus hallintotuomioistuimissa käsiteltävistä asioista jäisi määrällisesti vähäiseksi, on huomattava, että seuraamusmaksuja koskevat valitusasiat ovat hallinto-oikeuksissa selvästi keskimääräistä työläämpiä. Tuomioistuinlaitoksen menoleikkaukset tulevat hallinto-oikeuksissa tulevina vuosina pidentämään käsittelyaikoja ja lisäämään ruuhkaa. Vaarana on, että näidenkin asioiden käsittelyajat venyvät kohtuuttoman pitkiksi.

Lausunnon on valmistellut hallinto-oikeustuomari Liisa Selvenius-Hurme.

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
HELSINGFORS FÖRVALTNINGSDOMSTOL

ylituomari Ann-Mari Pitkäranta

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
Helsinki 00520
Puh.: 029 56 42000
S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi
www.hehao.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Ann-Mari Pitkäranta
Hallinto-oikeuden ylituomari
Helsingin hallinto-oikeus
ann-mari.pitkaranta@oikeus.fi